

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Vasile Frunza,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Frunza împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil

împotriva decizie din 2 iulie 2024 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-807/24
NR. PIGD 2-22153255-01-3ra-20092024)*

Recursul este vădit neîntemeiat. Art. 246 alin. (2) lit. h) Cod administrativ. Dezacordul recurenteii cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a deciziei contestate.

Instanța de fond: I. Barbacaru,
Instanța de apel: Gh. Mîra, A. Bostan, V. Sîrbu,

10 septembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Vasile Frunză

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 20 octombrie 2022, Vasile Frunza a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a transfera reclamantul de la pensia primită pe linia Ministerului Justiției la pensia ce urmează a fi primită pe linia Ministerului Afacerilor Interne, în mărime de 75% și care, conform certificatului eliberat de către contabilitatea Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI, urmează fi în mărime de 10516,41 lei (ce constituie 75 % din suma de 14021,8875 lei); obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a face recalculările necesare pentru pensia primită începând cu luna iulie 2022 și până la data pronunțării hotărârii judecătorești pe caz, pentru lunile iulie-octombrie 2022.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, la 29 septembrie 1992, prin Ordinul AP nr. 58 efectiv a fost angajat în cadrul MAI, unde a activat până la data de 13 ianuarie 2006. La 25 ianuarie 2006, prin Ordinul MJ nr. 24 efectiv a fost angajat în cadrul Penitenciarului nr.17 „Rezina”, unde a activat până la data de 6 august 2009, când prin Ordinul MJ, în conformitate cu prevederile art. 20 (18⁴) a Legii nr.1036 din 17.12.1996 „Cu privire la sistemul penitenciar” a demisionat cu dreptul la pensie.

3. Menționează că la data demisionării, (vechimea totală în muncă) pentru fixarea pensiei constituia 20 ani 5 luni și 15 zile (luându-se în considerare înlesnirile stabilite la art. 33 (29) alin. (2) și (3), lit. „a” a Legii nr.1036 din 17.12.1996 „Cu privire la sistemul penitenciar” - unde pentru o zi de serviciu activate în izolatoare de urmărire penală, se consideră ca 2 zile de serviciu), pentru care fapt i-a fost stabilită o pensie în mărime de 50 procente, pe care o primește până la momentul de față din contul MJ (pensia i-a fost stabilită pe linia Ministerului Justiției).

4. Relevă că la 28 mai 2012 prin Ordinul MJ nr. 243 a fost reangajat în cadrul Penitenciarului nr.17 „Rezina”, unde a activat până la data de 21 aprilie 2017, fiind demisionat prin Ordinul MJ nr.26.12.2018. La data

demisionării, (vechimea totală în muncă) pentru fixarea pensiei constituia 30 ani 3 luni și 1 (una) zile (luându-se în considerare înlesnirile stabilite la art. 53 a Legii nr.300 din 21.12.2017 „Cu privire la sistemul administrației penitenciare” - unde pentru o zi de serviciu activate în izolatoare de urmărire penală, se consideră ca 2 zile de serviciu).

5. Notează că la data de 21 aprilie 2017 prin Ordinul IGP nr.174 efectiv a fost reîncadrat în cadrul MAI, unde a activat până la data de 4 iulie 2022, fiind demisionat prin Ordinul IGP nr. 375 ef. din 1 iulie 2022.

6. Precizează că la data demisionării, vechimea în muncă (vechimea totală în muncă) pentru fixarea pensiei constituia 35 (treizeci și cinci) ani 5 (cinci) luni și 14 (paisprezece) zile (luându-se în considerare înlesnirile stabilite la art. 33 (29) alin. (2) și (3), lit. „a” a Legii nr.1036 din 17.12.1996 „Cu privire la sistemul penitenciar” și lit. a) a art. 53 a Legii nr.300 din 21.12.2017 „Cu privire la sistemul administrației penitenciare” - unde pentru o zi de serviciu activate în izolatoare de urmărire penală se consideră ca 2 zile de serviciu), pentru care fapt, în conformitate cu prevederile lit. a) art.14 a Legii nr.1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trudele organelor afacerilor interne” i se cuvine stabilirea pensiei în mărime de 75% pe linia Ministerului Afacerilor Interne (pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art.13 lit. a) a Legii sus menționate - 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult 75 procente din aceste sume), respectiv la data dimisionării sale dânsul avea și dreptul la o pensie în mărime de 75 % (pentru 25 ani activați -50%; pentru 10 ani 5 luni și 14 zile vechime în muncă (luând în calcul și condițiile avantajoase silite pentru activitatea în cadrul Penitenciarului nr.17-„Rezina” al ANP, care este și izolator de detenție preventivă (casă de arest și penitenciar de tip închis și unde pentru o zi calendaristica activată, se consideră ca două zile activate - încă 25 (10 x 3 % - 30 %)), conform calcului vechimii în serviciu.

7. Menționează că la data dimisionării sale primare (data de 6 august 2009), în conformitate cu prevederile art. 2 a Legii nr.1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne”, pensia i-a fost stabilită pe linia Ministerului Justiției (Departamentului Instituțiilor Penitenciare, în prezent Administrația Națională a Penitenciarelor).

8. Subsidiar, reclamantul a relatat că la momentul depunerii prezentei cereri dânsul are dreptul la pensie și pe linia Ministerului Afacerilor Interne, astfel i-a apărut dreptul la diferite pensii de stat și în conformitate cu prevederile art.7 a Legii 1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a

militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne” urmează a-i fi stabilită o singură pensie, la alegerea dânsului, respectiv reclamantul alege pensia ce urmează ai fi stabilită pe linia Ministerului Afacerilor Interne, refuzând de la pensia stabilită anterior pe linia Ministerului Justiției, din care cauză a solicitat ca să-i fie stabilită o altă pensie, din considerentul că i-a apărut un astfel drept (anterior reclamantul a beneficiat de pensia pe linia Administrației Naționale a Penitenciarelor al MJ, iar începând cu data de 1 iulie 2022 i-a apărut dreptul și la pensia pe linia Ministerului Afacerilor Interne).

9. Reclamantul a subliniat că, ulterior, cererea depusă de către Frunza Vasile, a fost readresată spre examinare Oficiului Teritorial Rezina al CNAS al R. Moldova, unde dânsul în mod repetat, a anexat și cererea depusă la data de 11 iulie 2022 față de Directorul General al CNAS.

10. Conform răspunsului cu nr. X-01/09-1215 din data de 12 septembrie 2022, primit la data de 14 septembrie 2022 a fost refuzat în satisfacerea cererii depuse, fiind invocat un fapt (motiv) ilegal și abuziv, și anume, precum că, i-a fost refuzat în recalcularea pensiei, deoarece este beneficiar de pensie pentru vechimea în muncă stabilită din data de 6 iunie 2008 și Legea 1544/1993 nu prevede stabilirea/recalcularea repetată a dreptului la pensie după o eventuală angajare în serviciul militar.

11. Notează că la 14 septembrie 2022 a expediat o cerere prealabilă în adresa Directorului General al Casei Naționale de Asigurări Sociale a RM prin care a solicitat ca să fie considerat nul răspunsul cu nr.X-01/09-1215 din data de 12 septembrie 2022 a Oficiului Teritorial Rezina al CNAS, unde reclamantul în mod repetat, a anexat și cererea depusă la data de 11 iulie 2022 față de Directorul General al CNAS.

12. Conform răspunsului parvenit de la Directorul General al CNAS cu nr.F-1893/22 din data de 28 septembrie 2022, s-a refuzat în satisfacerea cererii prealabile depuse, fiind invocat același fapt (motiv) ilegal și abuziv, și anume: reclamantul este beneficiar de pensie pentru vechimea în muncă stabilită din data de 6 iunie 2008 și Legea 1544/1993 nu prevede stabilirea/recalcularea repetată a dreptului la pensie după o eventuală angajare în serviciul militar.

13. Totodată, susține că reprezentanții Casei Naționale de Asigurări Sociale în răspunsul cu nr.F-1893/22 din data de 28 septembrie 2022, în mod ilegal și abuziv fac trimitere la art. 61 din Legea nr.1544/1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri”, care deja prin Decizia nr.188 din 8 decembrie 2021 a Curții

Supreme de Justiție a fost declarat neconstituțional, respectiv, nu mai poate fi aplicat (nu urmează a fi recalculată pensia anterior stabilită).

14. Consideră răspunsurile primite ca unele abuzive și ilegale. Astfel, menționează prevederile art. 7 ale Legii nr.1544 din 23.06.1993, potrivit căroră, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor. La fel, ține să specifice faptul că, reprezentanții Casei Naționale de Asigurări Sociale în răspunsul cu nr.F-1893/22 din data de 28 septembrie 2022, în mod ilegal și abuziv, au declarat că prevederile art. 7 ale Legii sus menționate nu pot fi aplicate față de dânsul din motivul că acesta beneficiază de pensia pe linia Ministerului Justiției și aplicarea unei alte pensii, deja pe linia Ministerului Afacerilor Interne este eronată.

15. Subliniază că Legea nr.1544 din 06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri” este o lege specială, care se referă doar la următoarele categorii de persoane : a) militar; b) personalele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri; c) funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare. Respectiv, prevederile art. 7 sunt aplicabile față de reclamant din simplu motiv, că anterior dânsul a făcut parte din categoria funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare (beneficiind pensia respectivă). La momentul depunerii cererii sale cu privire la stabilirea unei alte pensii reclamantul a făcut parte din categoria persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne. La lit. b al pct. 1 a extrasului din Ordinul cu nr.375 ef din 1 iulie 2022 emis de către Inspectoratul General de Poliție al MAI este statuat într-un mod clar: „a înceta raportul de muncă conform art. 38 alin. (1) lit. c) al Legii nr.288/2016 „privind funcționarii publici cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne” după acumularea vechimii în muncă ce permite dreptul la pensie”.

16. Accentuează faptul că la momentul angajării sale la data de 21 iulie 2017 în cadrul MAI angajații Direcției Resurse Umane al IGP al MAI, precum și la momentul demisionării la data de 4 iulie 2022 cunoșteau cu certitudine despre faptul că, dânsul deja este pensionar pe linia Ministerului Justiției, astfel, să nu fi avut dreptul și la pensia pe linia Ministerului Afacerilor Interne, nu avea să se bazeze pe prevederile art. 38 alin. (1) lit. c)

din Legea nr.288/2016. Or, faptul că, persoanele care au dreptul la diferite pensii de stat, au dreptul de a alege una din ele este prevăzut și în Legea nr.156 din 14.10.1998 „privind sistemul public de pensii”, unde la alin. (1) art. 11 este stipulat că „în cazul în care asiguratul îndeplinește condițiile pentru obținerea mai multor categorii de pensii, el poate opta pentru o singură categorie”.

17. La fel, la alin. (2) al art. 11 din Legea nr.156 din 14.10.1998 este prevăzut că „pensionarului în drept să obțină o altă categorie de pensie i se acordă această pensie de la data depunerii cererii și documentelor necesare”, fapt executat de către reclamant prin depunerea setului de documente confirmătoare în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale la data de 11 iulie 2022 prin intermediul unei scrisori recomandate cu aviz de recepție.

18. Totodată, la lit. b) alin. (1) art. 33 din Legea sus menționată, este stipulat că, „reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul transferului la altă categorie de pensie”, iar pensia stabilită pe linia Ministerului Afacerilor Interne este o altă categorie de pensie, diferită de cea stabilită pe linia Ministerului Justiției.

19. Precizează că potrivit certificatului eliberat de către contabilitatea Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI, pe parcursul a 12 luni până la apariția dreptului la pensie pe linia Ministerului Afacerilor Interne a avut un venit de 168262 lei 65 bani (mediul lunar este de 14021,8875 lei).

20. Conform calculului eliberat de către Secția Resurse Umane al Inspectoratului de poliție Rezina al IGP al MAI (și care în original a fost anexat la setul de documente expediat la data de 11 iulie 2022, în adresa Directorului Casei Naționale de Asigurări Sociale al R. Moldova) la moment dânsul are dreptul la o pensie în mărime de 75 % din salariul mediu lunar, respectiv urmează să-i fie stabilită o pensie în mărime de 10516,41 lei (ce constituie 75 % din suma de 14021,8875 lei).

21. Reclamantul a reiterat că prin decizia nr.188 din 8 decembrie 2021 a fost declarat neconstituțional art. 61 al Legii nr.1544 din 23.06.1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri”, respectiv, nu urmează a fi pensia anterior stabilită, astfel, referirea de bază a angajaților CNAS în răspunsul cu nr.F-1893/22 din data de 28 septembrie 2022, a fost unul ilegal și abuziv.

22. A mai invocat că angajații CNAS nu fac parte din organele ce au dreptul de a se ocupa cu interpretarea unor legi (cu atât mai mult, a unor legi imperative, speciale și clare). Or, faptul dat s-a făcut intenționat în mod de

discriminare a reclamantului, prin care fapt au fost încălcate grav prevederile: lit. a), d), e) și f) art. 4 din Legea nr. 121 din 25.05.2012 „cu privire la asigurarea egalității”; art. 6 al Legii nr. 121 din 25.05.2012 „cu privire la asigurarea egalității”; art. 14 al Convenției Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO), aprobată la semnată pe 4 noiembrie 1950 la Roma și intrată în vigoare pe 3 septembrie 1953; art. 1 al Protocolului adițional nr. 12 la CEDO fapt, care în conformitate cu prevederile art. 17 al Legii nr. 121 din 25.05.2012 „cu privire la asigurarea egalității” este pasibil de răspunderea disciplinară, civilă, contravențională și penală conform legislației în vigoare sau în viitor poate fi condamnat de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

23. Prin hotărârea din 10 octombrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani acțiunea de contencios administrativ, înaintată de către Vasile Frunza împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind anularea actului administrativ - Decizia CTAS Rezina nr.18/2022/12513 din 3 august 2022, precum și Decizia CNAS nr. F-1893/22 din 28 septembrie 2022 adoptată în procedura prealabilă, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil solicitat, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

24. La 30 octombrie 2023, Vasile Frunza a depus cerere de apel nemotivat împotriva hotărârii din 10 octombrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, iar la 1 decembrie 2023 a depus cerere de apel motivat, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 10 octombrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii înaintate.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

25. Prin decizia din 2 iulie 2024 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Vasile Frunza, s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 10 octombrie 2023.

26. În motivarea soluției, instanța de apel a reținut prevederile art. 1 alin. (1), art. 2 alin. (1) și (2), art. 7 coroborat cu art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în vigoare la data apariției dreptului la pensie a reclamantului), art. 13 lit. a), art. 14 lit. a), art. 50 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 1544-XII din 23.06.1993 (în vigoare la data

aparitiie dreptului la pensie a reclamantului), și a notat că în interpretarea logico-juridică a normelor precitate rezultă că legislatorul a stipulat concret momentul apariției dreptului pentru primirea pensiei militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

27. A subliniat că, Vasile Frunza beneficiază de dreptul la pensie pentru vechime în muncă, calculată și stabilită în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, începând cu 6 august 2009.

28. A notat că, deși reclamantul în legătură cu necesitatea de serviciu a fost încadrat repetat în serviciu prin contract, această circumstanță nu poate constitui drept temei pentru stabilirea/recalcularea unei noi pensii pentru vechime în muncă, prin includerea la stabilirea acesteia a vechimii de muncă obținute după data realizării dreptului la pensie pentru vechime în muncă – 6 august 2009. Aceasta, deoarece dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume, după eliberarea din serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii.

29. Totodată, instanța de apel a analizat temeiurile de recalculare a pensiei prin prisma prevederilor art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993. Indicând că, pensiile stabilite în baza Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, pot fi recalculate doar în temeiul art. 61 din Legea vizată.

30. A menționat Curtea de Apel Chișinău că, din norma menționată supra rezultă cert și expres trei situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume: 1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

31. A notat că, la materialele cauzei nu sunt anexate probe din care să rezulte că la 6 august 2009, lui Vasile Frunza i-a fost stabilită pensia la prelungirea termenului de aflare în serviciu în condițiile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, și în asemenea circumstanțe a considera întemeiate argumentele instanței de fond, precum că, situația reclamantului nu cade sub incidența art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, deoarece Legea nominalizată nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie pentru

vechime în muncă după restabilirea în serviciul militar, or, din sensul Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 nu se deduce în niciun fel că militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, au dreptul la stabilirea repetată a mărimii pensiei în cazul în care au fost reangajați și au mai obținut o oarecare vechime în muncă, în caz contrar, ar reieși că subiecții menționați ar avea, teoretic, dreptul la nenumărate stabiliri sau repetate majorări ale pensiei. Această concluzie derivând și din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, care de asemenea nu admite stabilirea din nou a aceleiași categorii de pensie.

32. Respectiv a reținut că, decizia de refuz a organului teritorial de asigurări sociale disputată în prezentul litigiu este legală și temeiuri de a fi anulată nu există, ceea ce impune de a constata că cerințele reclamantului în acest sens sunt neîntemeiate, reclamantul nu se încadrează în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în muncă și este deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993.

33. A reiterat că, atunci când pensia a fost stabilită la 6 august 2009 conform Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Vasile Frunza nu este în drept de a solicita Casei Naționale de Asigurări Sociale stabilirea unei noi pensii pentru vechime în muncă. Or, obligând Casa Națională de Asigurări Sociale de a reexamina și stabili din nou mărimea pensiei reclamantului, cu actualizarea mărimii în raport cu vechimea obținută la 4 iulie 2022, se vor sfida prevederile legale abordate supra, și anume, că recalcularea mărimii pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.

34. A menționat că, Vasile Frunza poate beneficia ulterior conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 în coroborare cu Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, la momentul depunerii cererii, de stabilire a pensiei pentru limita de vârstă în condiții generale unde în stagiul de cotizare vor fi incluse toate perioadele contributive.

35. Completul judiciar nu a reține alegațiile apelantului Vasile Frunza cu privire la faptul că instanța de fond a aplicat eronat prevederile art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, care în opinia sa ar fi fost declarate

neconstituționale prin decizia Curții Constituționale nr. 188 din 7 decembrie 2021 privind excepția de neconstituționalitate și privind controlul de constituționalitate a articolului 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri (recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne). Or, potrivit deciziei enunțate, Curtea Constituțională a declarat inadmisibile sesizările privind excepția de neconstituționalitate și privind controlul de constituționalitate a articolului 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri.

36. Mai mult, Completul judiciar nu a reține nici alegațiile apelantului cu privire la aplicabilitatea în speță a prevederilor art. 7 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, or, la caz, de fapt, reclamantul/apelant Vasile Frunza, pretinde la stabilirea camuflată repetată a pensiei pentru vechime în muncă, iar la data de 6 august 2009 pensia stabilită de Ministerul Justiție a fost deja fixată în temeiul Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993. În așa mod, Vasile Frunza putea pretinde la stabilirea unei noi mărimi a pensiei, doar în cazul în care a apărut dreptul de a alege între a beneficia de dreptul la diferite pensii, însă, în speța dedusă judecății, prezența acestei situații nu se regăsește, reclamantul a pretins din nou la aceeași categorie de pensie în baza Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

37. A notat că, Vasile Frunza interpretează eronat normele de drept și situația de fapt, iar concluzia primei instanțe este rezultatul unei interpretări corecte a normelor de drept material cu aprecierea juridică cuvenită a probelor.

38. Completul judiciar a respins ca fiind neîntemeiată critica apelantului Vasile Frunza, precum că, instanța de fond nu a dat o apreciere corectă circumstanțelor cauzei, nu și-a motivat hotărârea și a ignorat argumentele sale.

39. Instanța de apel a menționat că, apelantul Vasile Frunza nu a invocat în susținerea poziției sale careva argumente concludente și pertinente, care în ansamblul probelor administrate la dosar, ar demonstra necesitatea anulării actului administrativ contestat, argumentele acesteia fiind o reflectare a cererii de chemare în judecată, combătute prin concluziile instanței de fond, care a elucidat deplin circumstanțele cauzei, a aplicat corect normele materiale și a adoptat o hotărâre întemeiată și legală.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

40. La 18 septembrie 2024, Vasile Frunza a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 2 iulie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 2 iulie 2024 a Curții de Apel Chișinău și emiterea unei noi decizii prin care să fie admisă cererea de chemare în judecată.

ARGUMENTELE RECURSULUI

41. În motivarea recursului a indicat că, a reiterat cele invocate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

42. În drept a invocat prevederile art. 245¹ alin. (1) lit. a) și d) Cod administrativ.

POZIȚIA INTIMATULUI

43. Prin referința depusă la 4 octombrie 2024, intimatul Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat respingerea recursului ca fiind neîntemeiat /inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

44. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ prevede următoarele:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

45. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

46. Art. 245¹ din Codul administrativ prevede că:

„Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

47. Art. 246 alin. (1) și (2) Codul administrativ prevede că:

„Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. h) că, ”recursul se declară inadmisibil în special când recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

48. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că la 11 septembrie 2024 recurentului a fost notificată decizia motivată a instanței de apel, prin intermediul poștei electronice, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f. d. 135).

49. Cererea de recurs a fost depusă la data de 18 septembrie 2024. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, consideră că recursul este depus cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

50. Din analiza prevederilor art.245¹-246, rezultă că admisibilitatea /inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

51. În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

52. Completul Curții Supreme de Justiție notează, că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se

referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

53. Prin urmare dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

54. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

55. Din analiza recursului declarat de Vasile Frunza rezultă, că recurentul a invocat prevederile art. 245¹ alin. (1) lit. a) și d) din Codul administrativ.

56. Referitor la primul temei indicat, Completul de judecată reține că, susținerea recurentului privind pretinsa contradicție dintre interpretarea legii aplicată în hotărârea atacată și jurisprudența uniformă a Curții Supreme de Justiție este neîntemeiată.

57. Instanța de apel a aplicat dispozițiile legale relevante într-un mod corect și conform cu practica judiciară constantă, fără a se abate de la liniile directoare stabilite de instanța supremă. Recurentul nu indică în mod concret vreo hotărâre a Curții Supreme de Justiție cu valoare de precedent obligatoriu (decizie irevocabilă în recurs, cu caracter de unificare) care să contrazică soluția instanței de apel în interpretarea normei de drept incidente. Simpla invocare a unei pretense neconcordanțe jurisprudențiale, fără a demonstra existența unei jurisprudențe uniforme și relevante a instanței supreme, nu poate justifica admisibilitatea recursului în temeiul art. 245¹ alin. (1) lit. a) din Codul administrativ.

58. Mai mult, pentru a fi admisibil în baza acestui temei, recursul trebuie să demonstreze nu doar existența unei interpretări diferite, ci și caracterul „uniform” și consolidat al practicii Curții Supreme de Justiție, ceea ce nu se probează în prezenta cauză. Or, în lipsa unui conflict veritabil între hotărârea

atacată și o jurisprudență stabilă a instanței de recurs, susținerea referitoare la pretinsa contrarietate devine pur formală și lipsește de fundament.

59. Referitor la al doilea temei invocat, Completul de judecată relevă că, noțiunea de „hotărâre arbitrară” este definită prin raportare la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și la explicațiile din nota informativă a Legii nr. 246/2023. O hotărâre este considerată arbitrară atunci când nu are nicio bază juridică în dreptul intern, nu stabilește legătura între faptele cauzei, legea aplicabilă și soluția adoptată sau este rezultatul unei erori de fapt ori de drept pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o. De asemenea, intră în această categorie hotărârile pronunțate cu bună știință contrar legii, în special în cazul normelor imperative care nu oferă judecătorului marjă de apreciere. Arbitrarietatea presupune o încălcare evidentă și gravă a legalității, iar nu o simplă eroare de judecată. În astfel de cazuri, hotărârea reprezintă o denegare a justiției și afectează fundamental echitatea procedurii.

60. Pe de altă parte, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” presupune că hotărârea se sprijină pe o evaluare eronată și evident nejustificată a probatoriului, iar această evaluare a fost decisivă pentru soluția adoptată. Nu orice greșală în aprecierea probelor atrage admiterea recursului, ci doar acea eroare care este evidentă pentru un profesionist și nu poate fi explicată rațional. Pentru ca recursul să fie admis în temeiul art. 245¹ alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, este necesar ca partea care atacă hotărârea să demonstreze în mod clar existența unei asemenea erori și caracterul ei determinant asupra soluției.

61. În lipsa unor argumente din care să rezulte că hotărârea contestată a fost pronunțată cu încălcarea unei norme imperative sau că soluția se bazează în mod determinant pe o apreciere vădit nerezonabilă a probelor, recursul nu poate fi admis.

62. Așadar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, recursul depus de Vasile Frunza, conține obiecții de fapt și de drept, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

63. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentei la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în instanța de apel, în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

64. Curtea reiterează că admisibilitatea recursului trebuie analizată prin prisma rolului constituțional și funcției legale a instanței judecătorești supreme, care este aceea de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii în materia contenciosului administrativ. Astfel, motivarea cererii de recurs trebuie să reflecte nu doar nemulțumirea față de soluția instanței de apel, ci și necesitatea clară de intervenție a instanței supreme în vederea corectării unei erori de drept semnificative ori a consolidării practicii judiciare. Filtrul

de admisibilitate instituit de art. 245¹ și 246 din Codul administrativ nu este formal, ci unul de fond, esențial, menit să respingă acele recursuri care nu ridică veritabile probleme de legalitate.

65. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

66. În circumstanțele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul declarat de Grigore Copacinschi.

67. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 alin.(2) lit. h) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Vasile Frunza.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă